

voorganger: Jaap Boeschoten

Lezing: 2 Samuel 15,1-19 en 18,31-19,1

Hoe overleef je je familie?

Vrijdagavond ben ik naar het theater geweest, het stuk Mogadishu, dat, in tegenstelling tot wat de naam suggereert, gaat over opgroeiende jongeren op een schoolplein en hun docenten.

Een docente wil voorkomen dat haar zwarte leerling van school wordt gestuurd, nadat hij haar in een gevecht met een andere leerling op de grond heeft gesmeten. Om zichzelf te redden, besluit de jongen haar te beschuldigen van racisme en dwingt hij zijn vrienden om een valse verklaring af te leggen. Dat doet hij met veel verve en dwang, en beroept zich er op dat ze tot broeders zijn. We zijn familie, dan kom je voor elkaar op. In zijn beleving moet je dan dus ook liegen, desnoods slachtoffers maken bij de 'anderen', want de band met familie vraagt, nee eist dat. Zo ga je met familie om.

De afgelopen week is mijn moeder Ina Boeschoten behoorlijk ziek geweest en hebben we als kinderen en schoonkinderen haar verzorgd. Dat hield voor een heel aantal dagen in dat we zorgden dat er 24 per dag iemand aanwezig was, want ze was enorm verzwakt en kon zelfstandig niets meer.. Gelukkig gaat het nu beter met haar en kan ze veel meer zelfstandig doen wat ze ook gewend was. Het zou echter vreemd zijn als wij nu een nota zouden sturen voor de geleverde diensten en nachtelijke uren. Dat doe je niet, want je bent familie.

Tijdens de top 2000 in december liet 'popprofessor' Leo Blokhuis een nummer van The Hollies horen uit mijn jeugd dat ik nooit heb begrepen en gaf daar de achtergrond bij. Het titel van het lied stamt al uit 1918. Een anectote vertelt van een jongetje dat dagelijks naar school moest lopen. Hij had een gehandicapt broertje dat ook naar school wilde en elke dag droeg hij zijn broertje, dat inmiddels bijna net zo groot was als hijzelf, op zijn rug naar school en weer terug. Toen de dominee hem vroeg of dat niet zwaar was antwoordde hij: 'He ain't heavy, Father, he's my brother', 'Hij is niet zwaar, hij is mijn broertje.' Want zo ga je met familie om.

De gemeente noemen we ook een familie. We noemen elkaar zelfs broeder en zuster, God onze Vader, De Heilige Geest of in de RK kerk Maria 'moeder' net als de pater en de nieuwe paus 'papa' vader.

In de verhalen van David speelt de familie ook een belangrijke rol. Belangrijk om te onthouden is dat Israël maar één koning kent: God, de Heer. Maar als het volk een menselijke representant van die goddelijke koning wil, krijgt het volk die ook: eerst het experiment Saul, daarna David. Als herdersjongen gezalft om de goddelijke koning vorm te geven. Wanneer licht dat goddelijke koningschap op in die verhalen van David. Niet in zijn familierelaties. We hebben e afgelopen weken de verhalen gelezen van Bathseba en de moord op Uria, Dan vergrijpt Amnon zich aan zijn halfzuster Tamar. Absalom vermoordt uit wraak Amnon. David wil Absalom niet meer zien, maar laat hem na het bezoek van de vrouw uit Tekoa terugkomen. Pas na jaren wil David zich verzoenen met zijn zoon Absalom. Het lijkt wel een mooi sprookje, zo komt alles toch nog goed. In de familie worden de relaties end e rust hersteld zoals het hoort. Maar Absalom is niet de voorbeeldige dankbare verloren zoon die terug mag komen.

Absalom is een trotse prins, schaft zich een wagen aan met paarden en laat 50 mannen voor zich uitdraven: 'Ruim baan, de zoon des konings komt er aan! Met zijn weelderige haardos straalt hij kracht en trots uit: Dit is een prins zoals de heidenen dat willen. Later droomt Zacharia van een koning die op een ezeltje door Jeruzalem rijdt. Absalom zit in de poort van Jeruzalem en vertelt ieder die recht zoekt bij de koning dat hij een betere rechter en koning zal zijn. Zo steelt hij het vertrouwen en gezag van zijn vader.

Als de tijd rijp is gaat Absalom naar Hebron om de Heer te 'offeren'. 'Als ik dan terug ben in Jeruzalem, zal ik u dienen'. Niks dienen, heersen wil hij. Maar David zegt: 'Ga in vrede, mijn zoon.' Niks vrede, oorlog wordt het. In Hebron, waar Abraham begraven ligt en Absalom werd geboren, daar laat Absalom zich tot koning uitroepen.

David hoort het bericht en besluit de strijd niet aan te gaan. Hij vlucht weg naar het land over de rivier de Kedron in de woestijn. Hij stuurt een deel van zijn mensen die allemaal trouw met hem mee wilden gaan en ook de ark, teken van Gods aanwezigheid, terug. Nu, in de donkerste uren van zijn bestaan, wil hij niet de Heer claimen voor zijn eigen gelijk. De ark is niet van hem, maar van God.

Hoe moet David omgaan met de rebelse zoon? Keihard optreden, hem met eigen wapens verslaan door het volk weer voor zich te winnen? Of moet hij de gevolgen van zijn eigen misstappen dragen, wegluchten en misschien wel onbetekenend sterven?

En Absalom, mag hij door zijn opstandige gedrag zijn vader tot de orde roepen? Aangeven dat hij een slappe koning is die veel misstappen maakte? Hij heeft een heel ander idee van koningschap: trots en gezaghebbend, met pracht en praal, waar het volk graag achter aan loopt. Rechtvaardigt dat het verraad van zijn vader.

Iedere keer weer probeert David de groeiende dreiging van oorlog te de-escaleren. Als Absalom met zijn eisen komt, is David bereid om de minste te zijn.

David is iemand die gegijzeld wordt door zijn eigen vaderliefde: hij kan niet met Absalom maar ook niet zonder, hij wil zich niet door hem laten inpakken maar het blijft wel zijn zoon. Misschien houdt hij hem wel die twee jaar op afstand omdat hij weet dat hij hem om de hals vliegt als hij hem ziet, een beetje als de vader van de verloren zoon. Dat gegijzeld-zijn door liefde, die machteloosheid terwijl de omgeving schreeuwt om orde en maatregelen, lijkt wel een beeld van Gods hart. Waarom doet God steeds maar niets op het wereldtoneel? Gegijzeld door zijn eigen liefde? Wie moet hier sterven? Als het aan David ligt niemand. Maar uiteindelijk zal Absalom toch sterven. David is daarover diep bedroefd. Net zoals hij diep bedroefd was over de dood van Saul.

Wat betekent dit nu voor de omgang met elkaar als gemeente?

Is de familie de plaats waar je op elkaar aan kan, je geen rekening stuurt als je iets doet enz.? Of is de plek waar je altijd terecht kunt, waar je je thuis en aanvaard voelt dus je familie?

Het ideaalbeeld van de familie wordt in verhalen geïdealiseerd en onderuitgehaald: John Cleese schreef al een boek met als titel: hoe overleef ik mijn familie, terwijl anderen niet zonder elkaar kunnen. De familievetes vechten wij in het gezin uit met een regelmatig spelletje kaarten. Kan de familie wel een goed beeld zijn als er zoveel mis gaat. Of heeft Leonard Cohen gelijk als hij zegt: There's a crack in everything; that's where the light gets in. Er zit een barst in alles, dat is waar het licht naar binnen komt.

Kortom: wat mag je verwachten van je familie? Onvoorwaardelijke liefde en trouw, een plek waar je jezelf kunt zijn, waar je corrigerende opmerkingen krijgt, juist omdat ze van je houden?

én: wat maakt een groep mensen een gemeenschap, jouw familie?

Wat is er voor nodig, en hoe gedragen mensen zich zo dat je elkaar als een gemeenschap, een familie ervaart?